

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА



“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та  
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2015 року

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### Психологія творчості

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»

На базі ОКР «Молодший спеціаліст»

Інститут мистецтв

2015 – 2016 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково – методичної та навчальної роботи.

А.О.Таранник

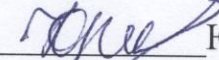


Робоча програма **Психологія Творчості** для студентів галузі знань  
0202 «Мистецтво», напрям підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво.

Розробник: Волкова Людмила Миколаївна, старший викладач кафедри  
образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва  
Інституту мистецтв

Протокол від «03» вересня 2015 року № 1

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва  Ю.В. Романенкова

✓



## ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4-6
Структура програми навчальної дисципліни.....	7-28
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма.....	9
ЗМ I. Теоретичні аспекти дослідження творчості у психологічній науці.....	9-10
ЗМ II. Експериментальні особливості дослідження творчості особистості.....	10-11
IV. Навчально-методична карта дисципліни “Психологія творчості”.....	12
V. Плани семінарських та практичних занять.....	13-15
VI. Завдання для самостійної роботи.....	16
VII. Карта самостійної роботи студента.....	17
VIII. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект).....	18-22
IX. Система поточного і підсумкового контролю знань.....	23
X. Методи навчання.....	24
XI. Методичне забезпечення курсу.....	25
XII. Контрольні запитання.....	26-27
XIII. Рекомендована література.....	28



## **Пояснювальна записка.**

Вивчення дисципліни “Психологія творчості” передбачене навчальними планами підготовки майбутніх викладачів художньо-естетичного напрямку.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психологія творчості», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Орієнтування сучасної педагогіки на формування в учнів якостей творчої особистості змінює форми і принципи педагогічної діяльності. Ключовою фігурою навчального процесу є вчитель. Саме те, що відбувається в навчальних класах надає смислу всій діяльності системи освіти. Вчитель повинен не просто передавати знання, а допомагати вчитися і розвиватися, бути не просто джерелом інформації, а організатором миследіяльності.

### **Мета курсу:**

формування у студентів стійких компонентів творчого стилю мислення, а саме: вміння аналізувати проблеми, встановлювати системні зв'язки, виявляти протиріччя знаходити рішення на рівні ідеальних, прогнозувати можливі варіанти таких рішень;

формування сильного мислення, готового до зіткнення із новими нестандартними проблемами;

забезпечення професійної компетентності педагогів з проблем генезису творчості, структури та розвитку.

Досягнення цілі визначається такими напрямками:

1. Розвиток творчої інтуїції;
2. Формування сильного мислення;
3. Навчання методам вирішення творчих задач;
4. Навчання організації ефективної миследіяльності.



### Завдання курсу:

**Методичні** - забезпечити методологічну і психологічну підготовку майбутніх вчителів як професіоналів-керівників миследіяльності учнів.

**Пізнавальні** - сформувати у студентів знання теоретичних основ технології формування творчого мислення учнів

**Практичні** - сформувати практичні навички використання методики вирішення винахідницьких задач та проблемних ситуацій.

Опанування курсу "Психологія творчості" сприятиме також формуванню і розвитку творчості у студентів.

Розроблена програма являє собою курс, що включає у себе системи вправ для тренування навичок, що проявляються у особливостях мислення творчої особистості. Особливістю курсу є:

- Наявність системи проблемних ситуацій на виявлення протиріч. Вирішення даних проблем здійснюється за алгоритмом вирішення проблемних ситуацій.
- Спрямованість на розвиток уяви як головного компоненту творчого мислення.
- Вправи з розвитку творчої уяви виконуються за спеціально розробленим алгоритмом у відповідності з вимогами системно-функціонального підходу, що створює, окрім розвиваючого і навчаючий ефект.

Структура програми передбачає всі види навчальної діяльності. Отримання і засвоєння студентами нових знань (лекційні, семінарські і практичні заняття) доповнюється базовими вправами для майбутніх вчителів, в яких можна придбати важливий досвід, творчо переробляючи приклади і вказівки, що додаються до навчального плану. Ефективною формою організації процесу навчання є індивідуальні завдання, направлені на науково-дослідну діяльність (поглиблене вивчення студентами курсу навчання), розвиток здібностей студентів, реалізацію їх творчих можливостей.



Самостійна робота студента над освоєнням матеріалу навчання передбачає вивчення додаткової літератури в бібліотеці, в домашніх умовах, а також опрацювання окремих базових вправ з урахуванням індивідуальності студента. При складанні завдань навчання за одиницю було узято дві години навчання (одна година навчання рівна 40 хв.).



# СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## «Психологія творчості»

### 1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: «Психологія творчості»

<i>Курс: Підготовка (бакалаврів, магістрів, підвищення кваліфікації)</i>	<i>Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
Кількість кредитів: <b>1,5</b> Кількість змістових модулів: <b>2</b> Загальна кількість годин: <b>54</b>	Шифр та назва галузі знань <b>0202 Мистецтво</b>  Шифр та назва напрямку підготовки <b>6.020205</b> <b>Образотворче мистецтво</b>  Освітньо-кваліфікаційний рівень: <b>бакалавр</b>	<b>Нормативна</b> Рік підготовки – 3-й  Семестр – 5-й Аудиторних занять <i>24 години</i> з них: Лекцій : <i>6 годин</i> Семінарські заняття: <i>8 годин</i>  Практичні заняття:6  Модульний контроль <i>3 години</i> Самостійна робота: <i>31 година</i>  Вид контролю: ПМК



## II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назва розділу, теми	Кількість годин				
		Лекції	Сем./ пр. заняття	Сам. робота	МК	Усього
<b>Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти дослідження творчості в психологічній науці</b>						
1.	Тема 1. Загальна характеристика творчої діяльності Види творчості.	2		6		8
2.	Тема 2. Творчість особистості у дзеркалі історії психології та культури.		2/			2
3.	Тема 3. Психологія особливості творчої особистості.		/2	6		2
4.	Тема 4. Проблеми стимуляції творчої діяльності.	2	2/			11
5.	Тема 5. Методи ефективної організації творчого процесу.		/2			3
<b>Разом</b>		<b>4</b>		<b>12</b>	<b>1</b>	<b>27</b>
<b>Змістовний модуль 2. Експериментальні особливості дослідження творчості особистості</b>						
6.	Тема 6. Методи дослідження творчості .	2		7		9
7.	Тема 7. Методи активізації творчого мислення.		2/			3
8.	Тема 8. Методи вивчення творчої діяльності.		2/			2
9.	Тема 9. Методи навчання творчості.		/2	8		11
<b>Разом</b>		<b>2</b>	<b>4/2</b>	<b>15</b>	<b>2</b>	<b>27</b>
<b>Усього годин</b>		<b>6</b>	<b>8/6</b>	<b>31</b>	<b>3</b>	<b>54</b>



### **III. Програма**

#### ***Змістовий модуль I.***

#### **Теоретичні аспекти дослідження творчості в психологічній науці**

##### **Лекція 1. Загальна характеристика творчої діяльності. Види творчості. (2 год.).**

Сутність творчої діяльності. Творчість як біологічний та соціальний феномен. Суб'єкт і об'єкт творчості, їх взаємодія. Рівні творчості. Передумови та закономірності творчості. Поняття про творчий процес. Фази творчого процесу. Усвідомлене та неусвідомлене у творчості. Місце інтуїції у творчому процесі. Психофізіологічні основи творчості. Творче завдання як модель творчої діяльності.

Психологічні особливості творчості в різних галузях діяльності. Види творчості: наукова, технічна, літературна, музична, образотворча, ігрова, навчальна, побутова, військова, управлінська, ситуаційна, комунікативна.

Специфіка зазначених видів творчості. Основні функції видів творчості: гносеологічна, аксіологічна, евристико-конструктивна, репрезентативна.

Роль досвіду життєвих вражень у творчості. Технічна творчість. Винахідництво як частина технічної творчості. Бар'єри винахідництва. Поняття про художню творчість. Поняття про задум у художній творчості. Художня творчість як синкретична єдність основних видів діяльності: пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної, перетворюючої та комунікативної.

Поняття про наукову творчість. Роль різних видів мислення та емоцій у художній та науковій творчості.

Література [2; 3; 10; 11; 14; 15; 17; 18; 25; 35; 37; 39]

##### **Семінар 1.1. Творчість особистості у дзеркалі історії психології та культури.**

##### **Практичне заняття 1.1. Психологічні особливості творчої особистості.**



## **Лекція 2. Проблема стимуляції творчої діяльності (2 год.).**

Поняття про стимуляцію творчої діяльності. Суть антистимулів творчої діяльності. Зовнішні та внутрішні бар'єри творчої діяльності. Загальні шляхи подолання бар'єрів творчої діяльності.

Суб'єктивні та об'єктивні фактори, що впливають на процес розуміння умови. Стратегії рішення творчих завдань.

Стрес як комплексна психофізіологічна характеристика творчого натхнення. Гіпотеза і стадії її формування у творчому процесі. Поняття про розумову тактику. Види розумових тактик.

Поняття творчих здібностей та умови їх реалізації. Обдарованість і її види.

Методи колективної творчості. Ознаки творчої групи.

Література [7; 9; 11; 15; 18; 19; 23; 25; 29; 32; 35; 36; 38; 40; 44; 45]

### **Семінар 2.1. Проблеми стимуляції творчої діяльності.**

**Практичне заняття 2.1. Методи ефективної організації творчого процесу.**

## ***Змістовий модуль II.***

### **Експериментальні особливості дослідження творчості особистості.**

## **Лекція 3. Методи дослідження і розвитку творчості. Методи навчання творчості. (2 год.).**

Методи традиційної психології творчості: самоспостереження творців за процесом власної творчості; вивчення бібліографічних даних творців; анкетування; інтерв'ю; експериментальні методи традиційної психології.

Нетрадиційні методи психології творчості: аналіз результату предметної дії шляхом виявлення в ній прямого і побічного продукту. Методи реєстрації та попередньої обробки даних. Методи раціонального підходу до розв'язання винахідливих завдань.

Методи розвитку креативності особистості. Творчі ігри школярів. Творчі тренінги на уроках і в домашніх умовах.



Література [7; 14; 18; 22; 23; 31; 33; 37; 43; 44]

**Семінар 3.1. Методи активізації творчого мислення.**

**Семінар 3.2. Методи вивчення творчої діяльності.**

**Практичне заняття 3.1. Методи навчання творчості.**



#### IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія творчості»

Разом: 54 год., лекції – 6 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 31 год., модульний контроль – 3 год.

Модуль Назва модуля Лекції	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
	Теоретичні аспекти дослідження творчості в психологічній науці		Експериментальні особливості дослідження творчості особистості	
Теми лекцій	1	2	3	
Теми лекцій	Загальна характеристика творчої діяльності . Види творчості (1 бал)	Проблема стимуляції творчої діяльності (1 бал)	Методи дослідження і розвитку творчості . Методи навчання творчості. (1 бал)	
Теми семінарських занять	Творчість особистості у дзеркалі історії психології та культури (1 бал + 10 балів)	Проблеми стимуляції творчої діяльності (1 бал + 10 балів)	Методи активізації творчого мислення (1 бал + 10 балів)	Методи навчання творчості (1 бал + 10 балів)
Теми практичних занять	Психологічні особливості (1 бал + 10 балів)	Методи ефективної організації творчого процесу (1 бал + 10 балів)		Методи навчання творчості (1 бал + 10 балів)
Сам. робота ІНДЗ	СР №1 – 30 балів	СР №2– 30 балів	СР №3 – 40 балів	СР №4 – 40 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1			
Бали за модуль	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий рейтинговий бал	131		169	
	300 бали (коефіцієнт успішності: $300 \div 100 = 3,00$ )			



## **V. Плани семінарських і практичних занять**

### ***Змістовий модуль I.***

#### **Теоретичні аспекти дослідження творчості в психологічній науці**

##### ***Семінар 1.1.***

#### **Творчість особистості у дзеркалі історії психології та культури (2 год.).**

Особливості античної творчості. Еволюція психологічних понять у давньогрецьких філософів. Творчість в епоху Середньовіччя як шлях пізнання себе через Бога. Людина як творець себе в епоху Відродження. Відчуження особистості у творчості сьогодення. Інтерпретація творчості в теоретичних течіях містичного тлумачення. Трактатування творчості в інтуїтивізмі. Тлумачення творчості у психоаналізі. Діалектичні принципи інтерпретації творчості.

Література [16; 30–32; 39; 41].

##### ***Практичне заняття 1.1.***

#### **Психологічні особливості творчої особистості (2 год.).**

Характерні риси творчої особистості. Поняття про творчі задатки і творчий потенціал. Взаємозв'язок мислення і творчості. Інтелект як творчість. Поняття про творчі здібності. Професіоналізм і творчі здібності. Творчий потенціал і психічне здоров'я. Фактори, що впливають на рівень творчих здібностей. Психологічна характеристика рівнів здібностей. Інтелект як творчість.

Література [1; 3–5; 9; 12; 20; 25; 30; 33–35; 43].

##### ***Семінар 2.1.***

#### **Проблеми стимуляції творчої діяльності (2 год.).**

Поняття про стимуляцію творчої діяльності. Суть антистимулів творчої діяльності. Зовнішні та внутрішні бар'єри творчої діяльності. Загальні шляхи подолання бар'єрів творчої діяльності.

Особливості дитячої творчості.

Сенситивні періоди в розвитку творчості у різних галузях людської культури.

Неусвідомлений характер дитячої творчості. Ігрова діяльність як сприятлива умова для дитячої творчості.



Передбачення як елементарна форма уявлення у ранньому дитинстві. Творче оволодіння мовою та розвиток творчого уявлення в дошкільному віці. Зближення уявлення з теоретичним мисленням як зародок творчих здібностей у підлітковому віці.

Література [7; 8; 9; 11; 15; 18-20; 22; 23; 25; 29; 30; 32; 35; 36; 38; 39; 40; 44; 45].

### *Практичне заняття 2.1.*

#### **Методи ефективної організації творчого процесу. (2 год.).**

Соціально-психологічний клімат у творчому колективі.

Робота наукових колективів як приклад творчого мікросередовища. Особливості керівництва окремими творчими колективами. Керівництво установами освіти. Керівництво театральними колективами. Керівництво редакційними колективами.

Література [1; 3; 11; 16; 21; 29; 32; 34; 37; 43].

## ***Змістовий модуль II.***

### **Експериментальні особливості дослідження творчості особистості.**

#### *Семінар 3.1.*

#### **Методи активізації творчого мислення (2 год.).**

Методи традиційної психології творчості: самоспостереження творців за процесом власної творчості. Вивчення бібліографічних даних творців. Анкетування. Інтерв'ю.

Експериментальні методи традиційної психології.

Нетрадиційні методи психології творчості: аналіз результату предметної дії шляхом виявлення в ній прямого і побічного продукту.

Методи реєстрації та попередньої обробки даних.

Методи раціонального підходу до розв'язання винахідливих завдань.

Література [7; 14; 18; 22; 23; 31; 33; 37; 43; 44].



### *Семінар 3.2.*

#### **Методи вивчення творчої діяльності (2 год.).**

Евристичні методи. Уява як творчий процес і складова творчості. Прийоми уяви. Методи розвитку креативності особистості.

Творчі ігри школярів.

Творчі тренінги на уроках і в домашніх умовах.

Література [7; 14; 18; 23; 31; 33; 37; 43; 44].

### *Практичне заняття 3.1.*

#### **Методи навчання творчості. (2 год.).**

Розвиток творчої уяви (РТУ). Основні прийоми РТУ. Теорія рішення винахідницьких задач (ТРВЗ) Г.С. Альтшуллера.

Мозковий штурм. Морфологічний аналіз. Синектика.

Література [1; 2; 4; 13; 14, 17, 22, 25, 30; 32; 34; 41; 45].



## **VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

### **Змістовий модуль I. Теоретичні аспекти дослідження творчості в психологічній науці**

#### **Тема 1. Види творчості (6 год.)**

1. Ознайомитися з літературою за темою та скласти список літератури.
2. Написати есе, що розкриватиме проблеми творчої діяльності та роль різних видів мислення та емоцій у художній та науковій творчості.

#### **Тема 2. Проблема стимуляції творчої діяльності (6 год.)**

1. Проаналізувати власний досвід зовнішніх та внутрішніх бар'єрів творчої діяльності і запропонувати шляхи їх подолання.
2. Вирішення проблемних задач.
3. Конспект лекцій до вивчених тем та підготовка до модульного контролю.

### **Змістовий модуль II. Еспериментальні особливості дослідження творчості особистості**

#### **Тема 3. Методи дослідження психології творчості (7 год.)**

1. Вивчення бібліографічних даних відомих творчих діячів, як метод дослідження творчості. Написання історико-біографічного дослідження.
2. Скласти анкету, інтерв'ю для дослідження творчих здібностей у школярів.

#### **Тема 4. Методи навчання творчості (8 год.)**

1. Розробити творчу гру для школярів.
2. Опрацювати евристичні методи та розв'язати одну з проблемних ситуацій із визначенням методів, які при цьому використовувались.



## VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

<b>Змістовий модуль 1.</b>			
<b>Теоретичні аспекти дослідження творчості в психологічній науці.</b>			
№ з/п	Назва теми, зміст заняття	К-ть год.	К-ть бал.
1.	Види творчості (6 год.)		30
2.	Проблема стимуляції творчої діяльності (6 год.)		30
<b>Разом за змістовим модулем</b>			<b>60</b>
<b>Змістовий модуль 2.</b>			
<b>Експериментальні особливості дослідження творчості особистості.</b>			
3.	Методи дослідження психології творчості (7 годин)		40
4.	Методи навчання творчості (8 годин)		40
<b>Разом за змістовим модулем</b>			<b>80</b>
<b>Всього самостійної роботи за навчальним планом 31 година</b>			<b>140</b>



## VIII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

*Індивідуальна навчально-дослідна робота* є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

*Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)* з курсу “Психологія творчості” – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

*Мета ІНДЗ:* самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

*Зміст ІНДЗ:* завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

*Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:*

- ✓ опрацювання фахових видань (в тому числі першоджерел) – **10 бали**;
- ✓ творча робота (в тому числі ессе) – **20 балів**;
- ✓ написання реферату – **15 балів**.
- ✓ науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **30 балів**.



**Орієнтовна структура ІНДЗ** – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.

Критерії оцінювання ІНДЗ  
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану реферату	2 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
<b>Разом</b>		<b>30 балів</b>

**Поточне тестування та самостійна робота**

Поточне тестування та самостійна робота					ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	МКР1	T3	МКР2	30	300
53	53	25	113	25		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.



## ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологія творчості» здійснюється за модульно-рейтинговою системою, в основі якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, у якій визначено усі види роботи студентів.

Таблиця для розрахунку максимальної кількості рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів		
			К-сть один.	Всього балів
1	Відвідування лекцій занять	1	3	3
2	Відвідування практичних та семінарських занять	1	7	7
3	Робота на практичних та семінарських заняттях	10	7	70
4	МКР	25	2	50
5	Самостійна робота		4	140
Підсумковий рейтинговий бал			300	



**“Психологія творчості”. Основна.**

1. Рефлексія та інтуїція у творчому процесі.
2. Методи традиційної психології творчості та їх характеристика.
3. Особливості самоспостереження творців за процесом власної творчості.
4. Вивчення бібліографічних даних творців як метод дослідження творчості.
5. Особливості застосування анкетування, інтерв'ю та експериментальних методів традиційної психології у дослідженні творчості.
6. Нетрадиційні методи психології творчості, їх характеристика.
7. Аналіз результату предметної дії шляхом виявлення в ній прямого та побічного продуктів при дослідженні творчості.
8. Методи реєстрації та попередньої обробки даних при вивченні творчості особистості.
9. Методи раціонального підходу до розв'язання винахідливих завдань.
10. Методи розвитку креативності особистості.
11. Творчі ігри школярів.
12. Творчі тренінги на уроках і в домашніх умовах.
13. Розвиток особистості під впливом творчості.
14. Фактори, що впливають на рівень творчих здібностей.
15. Особливості дитячої творчості.
16. Вікові періоди проявів творчих здібностей.
17. Шляхи подолання внутрішніх і зовнішніх бар'єрів діяльності.
18. Види творчої діяльності, їх специфіка.
19. Методи вивчення творчості.
20. Методи навчання розв'язання творчих завдань.
21. Взаємозв'язок творчих і академічних успіхів.
22. Образотворча діяльність, її характеристика.
23. Особливості творчості в ігровій діяльності.
24. Творчі аспекти навчальної діяльності.
25. Творчі аспекти в побутовій діяльності.
26. Особливості комунікативної творчості



Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни

**“Психологія творчості”. Додаткова.**

1. Характеристика розвитку і ускладнення систем на різних рівнях.
2. Системи і антисистеми, що виконують протилежні функції.
3. Характеристика короткого алгоритму вирішення задач.
4. ТРВЗівський алгоритм.
5. Поняття про керовану творчу уяву.
6. Творчість. Творчість і уява. Формула розвитку творчої уяви.
7. Фантазії і фантастичні ідеї (поняття про біном фантазії).
8. Знайомство з прийомами казок : казкореклама, побудова моделей казки, науковий аналіз образу (персонажа).
9. Розв’язання задач “ТАК-НІ”.
10. Особливості методу морфологічного аналізу і метод контрольних запитань, правила їх використання.
11. Поняття про метод синектики.
12. Використання елементів синектики в роботі з учнями : пряма, символічна і фантастична аналогії.
13. Поняття про метод системного аналізу.
14. Метод морфологічного аналізу. Правила застосування методу морфологічного аналізу.
15. Прийоми вирішення протиріч. Коротка характеристика прийомів і принципів вирішення протиріччя.

Оцінка з ІНДЗ є обов’язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни **“Психологія творчості”**.

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.



У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

#### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>	задовільно	
60-63	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

#### Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
<b>«відмінно»</b>	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
<b>«добре»</b>	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
<b>«задовільно»</b>	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у



	виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.



## X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

### *I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності*

#### **1) За джерелом інформації:**

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

**2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

**3) За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

**4) За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

### *II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:*

**Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

## XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (друкованні завдання для підсумкового контролю);



## ХІІ. Контрольні запитання (до МКР).

1. Сутність творчої діяльності.
2. Творчість як біологічний та соціальний феномени.
3. Суб'єкт та об'єкт творчості, їх взаємодія.
4. Рівні творчості.
5. Передумови та закономірності творчості.
6. Поняття про творчий процес.
7. Фази творчого процесу.
8. Усвідомлене та неусвідомлене у творчості.
9. Місце інтуїції у творчому процесі.
10. Психофізіологічні основи творчості.
11. Творче завдання як модель творчої діяльності.
12. Стратегії рішення творчих завдань.
13. Стрес як комплексна психофізіологічна характеристика стану творчого натхнення.
14. Гіпотеза і стадії її формування у творчому процесі.
15. Поняття про розумову тактику.
16. Види розумових тактик.
17. Особливості античної творчості.
18. Еволюція психологічних понять давньогрецьких філософів.
19. Творчість в епоху Середньовіччя як шлях пізнання себе через Бога. Людина як творець себе в епоху Відродження.
20. Відчуження особистості у творчості сьогодення.
21. Інтерпретація творчості в теоретичних течіях містичного тлумачення.
22. Трактатування творчості в інтуїтивізмі.
23. Тлумачення творчості у психоаналізі.
24. Діалектичні принципи інтерпретації творчості.
25. Характерні риси творчої особистості.
26. Поняття про творчі задатки і творчий потенціал.
27. Взаємозв'язок мислення і творчості. Інтелект як творчість.
28. Поняття про творчі здібності.
29. Професіоналізм і творчі здібності.
30. Творчий потенціал і психічне здоров'я.
31. Фактори, що впливають на рівень творчих здібностей.
32. Психологічна характеристика рівнів здібностей.
33. Інтелект як творчість.
34. Психологічні особливості творчості в різних галузях діяльності.
35. Види творчості.
36. Специфіка наведених видів творчості.
37. Основні функції видів творчості.
38. Роль досвіду життєвих вражень у творчості.
39. Технічна творчість. Винахідництво як частина технічної творчості.
40. Бар'єри винахідництва.
41. Поняття про художню творчість.
42. Поняття про задум у художній творчості.
43. Художня творчість як синкретична єдність основних видів діяльності.
44. Поняття про наукову творчість.
45. Роль різних видів мислення та емоцій у художній та науковій творчості.
46. Особливості дитячої творчості.
47. Сенситивні періоди у розвитку творчості в різних галузях людської культури.
48. Неусвідомлений характер дитячої творчості. Ігрова діяльність як сприятлива умова для дитячої творчості.



49. Передбачення як елементарна форма уявлення в ранньому дитинстві.
50. Творче оволодіння мовою та розвиток творчої уяви в дошкільному віці.
51. Зближення уявлення з теоретичним мисленням як зародок творчих здібностей у підлітковому віці.
52. Поняття про стимуляцію творчої діяльності.
53. Суть антистимулів творчої діяльності.
54. Зовнішні та внутрішні бар'єри творчої діяльності.
55. Загальні шляхи подолання бар'єрів творчої діяльності.
56. Поняття про соціально-психологічний клімат у творчому колективі.
57. Наукові колективи як приклад творчого мікросередовища.
58. Особливості керівництва окремими творчими колективами.
59. Методи традиційної психології творчості та їх характеристика.
60. Особливості самоспостереження творців за процесом власної творчості.
61. Вивчення бібліографічних даних творців як метод дослідження творчості.
62. Особливості застосування анкетування, інтерв'ю та експериментальних методів традиційної психології у дослідженні творчості.
63. Нетрадиційні методи психології творчості, їх характеристика.
64. Методи реєстрації та попередньої обробки даних при вивченні творчості особистості.
65. Методи раціонального підходу до розв'язання винахідливих завдань.
66. Методи розвитку креативності особистості.
67. Творчі ігри школярів.
68. Творчі тренінги на уроках і в домашніх умовах.
69. Суб'єктивні та об'єктивні фактори, що впливають на процес розуміння умови.
70. Стратегії рішення творчих завдань, їх характеристика.
71. Типи художнього мислення, їх характеристика.
72. Технічна творчість, її характеристика.
73. Образотворча діяльність, її характеристика.
74. Особливості творчості в ігровій діяльності.
75. Творчі аспекти навчальної діяльності.
76. Творчі аспекти у побутовій діяльності.
77. Особливості комунікативної творчості.



### ХІІІ. Рекомендована література.

#### Основна.

1. Драйден Г., Вос Д. Революція в навчанні. – Львів.: Літопис, 2010. – 541 с.
2. Кинякина О.Н. и др. Мозг на 100%. Интеллект. Память. Креатив. Интуиция. Интенсив – тренинг по развитию супер способностей. – М.: Эксмо, 2008. – 848 с.
3. Меерович М., Шрагина Л. Технология творческого мышления. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 495 с.
4. Микалко М. Игры для разума. Тренинг кретивного мышления. – Питер, 2008. – 447 с.
5. Николаенко Н.Н. Психология творчества: Учебное пособие. - М.: Речь, 2007. - 208 с.

#### Додаткова.

6. Альтшуллер Г. С. Найти идею: Введение в теорию решения изобретательских задач. - Новосибирск: Наука, 1991. - 224 с.
7. Буш Г. Диалектика и творчество. - Рига: Автос, 1985. - 318 с.
8. Вульфсон С. И. Уроки профессионального творчества. - М.: Academia, 1999. — 157 с.
9. Выготский Л. С. Педология подростка // Собр. соч.: В 6 т. -М.: Просвещение, 1984. - Т. 4. - С. 199–220.
10. Громов Е. С. Природа художественного творчества. - М., 1986.
11. Громов Е. С. Художественное творчество. - М., 1970.
12. Исследование проблем психологического творчества. - М.: Наука, 1983. - 336 с.
13. Калмыкова З. И. Продуктивное мышление как основа обучаемости. - М., 1988.
14. Кедров Б. М. О теории научного открытия // Научное творчество. - М.: Наука, 1969.
15. Кедров Б. М. О творчестве в науке и технике. - М.: Мол. гвардия, 1987.- 192 с.
16. Клепиков О. І. Творчість: істина, краса, благо. - К., 1991. - 46 с.
17. Клименко В. В. Психологія наукової творчості. - К.: Аверс, 1998.
18. Козырева А. Ю. Лекции по педагогике и психологии творчества. - Пенза, 1994. - 340 с.
19. Коломінський І. Л. Психологія педагогічного менеджменту. - К., 1996. - 176 с.
20. Лук А. М. Психология творчества. - М.: Наука, 1978. - 127 с.
21. Лук А. М. Мышление и творчество. - М., 1976. - 143 с.
22. Матейко А. Условия творческого труда. - М.: Мир, 1970. - 320 с.
23. Матюшкин А. М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении. - М.: Педагогика, 1972.
24. Моляко В. А. Психология решения школьниками творческих задач. - К., 1983.- 95 с.
25. Моляко В. А. Психология творческой деятельности. - К.: Знание, 1978. - 47 с.
26. Петухов В. В. Психология мышления: Учеб.-метод. пособие. - М., 1987.
27. Полуянов Ю. А. Воображение и способности. - М., 1982.
28. Пушкин В. Н. Эвристика - наука о творческом мышлении. -М., 1967.
29. Психофізіологічні основи творчості: Комплект лекцій з курсу “Основи педагогічної творчості вчителя” / Уклад. Н. В. Гузій - К.: ДПУ, 1995. - 18 с.
30. Розет И. М. Психология фантазии. -Минск: Универ, 1991.
31. Цапок В. А. Творчество. — Кишинев: Штиинца, 1998. - 150 с.